

riborð

Banin á Vágseiði til bátar og fisk, og sum varð liðugur í 1930

til fiskiskap. Ikki minst var henda skipanin kostnaðarmikil og tók langa tíð, ið skipini annars kundu brúkt til fiskiskap.

Sýslumaðurin í Trongisvági, Oliver Effersøe, dugdi ikki at síggja nakað skeivt í skipanini og málta frá at seta ein myndigleikapersón í Vági, sum hann segði, so var lítið annað enn brennuvín, ið var tollvöra til Vágs, og hann helt ikki, at tað gjörði nakað um vágbingar fingur eitt sindur minni av tí.

Nú er hartil at siga, at Oliver Effersøe var politikari og vildi hava, at flokkur hansara skuldi ver ein avhaldsflokkur burturav, men tað hildu aðrir sambandsmenn ikki.

Sýslumaðurin í Suðuroy mælti, sum sagt, frá, at ein myndigleikapersónur varð settur í Vági, og tað gjörði fútin, Engelstoft, eisini, men Føroya Lögting málta til at seta ein persón við myndigleika í Vági,

og tað tilmáli fekk undirtöku frá danska justitsministerinum, sum í skrivi 17. mars 1906, undirskriva av Alberti, justitsministara, boðaði frá, at sóknarfúti verður settur í Vági.

Elektricitetsverkið

Thomas Edison gjörði heimsins fyrsta elektricitetsverk í New York í 1882. Fyrsta elektricitetsverki í Europa varð gjört í Milano í 1883, og tað næsta í 1884 í Berlin. Eftir tað vaks talið á verkum í stórum, í 1892 fekk København sítt fyrsta elektricitetsverk. Í 1912 og í 1916 vóru norsku vatnkraftverkini í Telemarken, ið tá vóru heimsins størstu elektricitetsverk, liðug.

Í 1921, minni enn 40 ár eftir at Edison gjörði heimsins fyrst elektricitetsverk, minni enn 30 ár eftir, eftir at København fekk fyrsta verkið, og 5 ár eftir, at norðmenn hövdu gjört vatnkraftverkini í

Telemarken, gjörði Vágs Kommuna fyrsta føroyska elektricitetsverkið, vatnkraftverkið í Botni.

Sama árið, nakrar mánaðir eftir at verkið í Vági varð tikið í nýtslu, varð elektricitetsverkið úti á Rundingi í Tórshavn eisini liðugt. Tað, ið kann undra er at meðan verkið í Vági var 380 volt trifacaður vexilstreymur, so var verkið í Havn 220 volt javnstreymur, og ikki fyrr enn í 1950 tá ið verkið í Gundadali varð gjört fekk Havnin 340 volt trifacaðan vexilstreym, og allar installatiónirna í býnum máttu verða gjörðar av nýggjum.

Vágs Havn

Vágbingar hövdu í fleiri ár ligið í stríð við Suðuroyar sýslumann í Trongisvági, tí at hann var ímóti at kaj varð gjörd í Vági, tað var nóg mikið við einum lítlum pieri, men vágbingar vildu hava eina kaj, og

teir góvust ikki fyrr enn teir hövdu fingið kajina.

Havnarmálið í Vági stóð við í nógv ár. So tíðliga sum í 1906 setti kommunustýrið fram ynski um at gjörd varð kaj í Vági, men líkt er til at Suðuroyar sýslumaður, sum búði í Trongisvági og var bæði lögtingslimur og fólkatingslimur, var eisini her ímóti átlunum hjá vágbingum. Tað var nóg mikið hjá vágbingum, fingur teir ein lítlan pear, sum okkurt lítið skip kundi leggja at, men hann vildi ikki ganga við til, at teir fingur eina kaj, og var ímóti at Vágur kom uppí havnarátlanina fyri Føroyar hjá danska ministaranum fyri almann arbeiði.

Eitt hart stríð tók seg upp í blöðunum millum Petur Dahl, sum var formaður fyri Vágs Kommunu, og Oliver Effersøe, um havnarmálið í Vági. Málið dróg út millum annað

av at heimsbardagin brast á, men eftir tað kom gongd aftur á málið, og í 1921 boðaðu dansku myndugleikarnir frá, at heimild var fingin fyri, at havnargerðin í Vági kundi verða framd. Játtadar vóru 750.000 krónur, harav Vágs Kommuna skuldi gjalda ein fimtapart, til gerð av Vágs Havn. Í 1925 var kajin liðug.

Ljósfestin og havnarveitslan

Eldri fólk í Vági, eg fyrr havi talað við, tóku til tvey stór tiltøk ella tvær stórar upplivingar í teirra lívi, og tað vóru ljósfestin, sum hon varð rópt, tá ið elektricitetsverkið í Botni var liðugt í 1921 og havnarveitslan, tá ið havnin var liðug í 1925. Áhugavert hevði verið, um onkur, ið veit nakað um hesar veitslur, hevði skrivað nakað frá tí, ella í minsta lagi sagt onkur frá tí, so at tað ikki fer í gloymskuna.

Fólk, sum mintust, hava sagt frá, at við til havnarveiðsluna var sjálvur danski statsministerin, Thorvald Stauning, sum í síni brandröðu rósti vágbingum fyri teirra fyriraksemi á øllum økjum. Hann segði seg vera hugtiknan av vágbingum og teirra eldhuga fyri at ganga undan í menningini av einum modernaðum samfelag, ið gjörði teir til eina fyrimynd fyri alt landið. Eisini segði hann, at hövdu vágbingar ynski um onnur projekt, skuldu teir fáa hjálp til tað. Ynski var um at fáa bött um lendingarviðurskiftini á Vágseiði, tí at útróðurin haðani hevði so stóran týðning tá. Tá var tað, at tann nýggi banin til bátar og fisk varð gjördur av Eiðinum og vestur í Múlagjógv, og sum var liðugur í 1930.

Tjaldrið við kaj í Vági í 1930-árunum

Norröna við kaj í Vági í 2013